

Trine Haugset
0155-26 41 39

2003-06-13

511-3926-2002

Enligt sändlista

Bildande av Tomsängens naturreservat i Vingåkers kommun

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken, samt nedan angivna reservatsföreskrifter och skötselplan, förklarar länsstyrelsen det område som markerats på bifogade karta (bilaga 1) som naturreservat.

När detta beslut vinner laga kraft upphör naturvårdsavtalet från 1994 mellan dåvarande ägarna Mecklenburg och staten genom skogsvårdsstyrelsen att gälla.

Översiktskarta

Beskrivning av reservatet och skälen för beslutet

Tomsängen är ett av de värdefullaste lövskogsområdena i västra Sörmland och samtidigt ett strövvänligt och attraktivt område för besökande. Här finns ihåliga gamla ekar, grova hålaspar och hasselbuskar i en blandning av vildvuxen lövskog och betad hagmark.

Norra delen av området domineras av olikåldrig ädellövskog med ek, lönn, ask, lind och hassel. Om våren täcks marken av blommande blåsippa, liljekonvalj och harsyra. Vegetationen har sitt ursprung i ett tidigare mer öppet hagmarkslandskap, men har sen länge fått växa igen till en sluten skog. Ett antal vidkroniga gamla ekar vittnar om den tidigare markanvändningen.

I den trädklädda betesmarken i söder växer ett antal hävdgynnade växter som svinrot, prästkrage, grönvit och vanlig nattviol, backsmörblomma, betesdagghåpa och gökblomster. Detta är arter anpassade till en öppen, betad miljö. Öppna ytor varvas här med tätare skogsdungar där medelgrova ekar, aspar, hasseldungar och någon lind utgör trädskiktet.

De gamla ekarna och asparna i området hyser en rik och intressant flora och fauna, bland annat påträffas många rödlistade insekter, vedsvampar och lavar. Rödlistan är en översikt över Sveriges sällsynta och hotade arter. Som exempel kan nämnas vedsvamparna rutsinn, kandelaber-svamp och koralltaggsvamp, laven rödbrun blekspik samt skalbaggarna svartbrun brunbagge och gulbent grenbock.

Sydväst i området ligger ett gravfält, troligen från äldre järnålder, bestående av 18 rundade stensättningar. Andra intressanta kulturlämningar är en fångstgrop, röjningsrösen och terrasseringsrösen. En gammal stenmur utgör delar av södra gränsen och genom området löper den gamla landsvägen mellan Vingåker och Högsjö.

Tomsängen är känt för sina höga naturvärden sedan 30 år tillbaka och ingår i Natura 2000, EU:s nätverk av värdefulla naturområden. Området ingår även i länets naturvårdsprogram. Sedan 1994 har Tomsängen skyddats genom ett naturvårdsavtal vilket upphävs i samband med reservatsbildningen. Reservatet ligger nära allmän väg och har egen parkeringsplats och markerade leder.

Syfte

Syftet med reservatet är att:

- Skydda och vårda ett värdefullt lövskogsområde som i norr består av äldre naturlig ädellövskog och i söder av trädklädda betesmarker.
- Vårda ett antal värdefulla gamla ekar som hyser sällsynta växter och djur.
- Säkra gynnsam bevarandestatus för ett Natura 2000-objekt som domineras av äldre naturlig ädellövskog och trädklädda betesmarker.
- Skydda och vårda ett antal kulturlämningar.
- Erbjuda allmänheten möjlighet till rekreation och rika natur- och kulturupplevelser.

Syftet ska nås genom att den äldre ädellövskogen lämnas för fri utveckling medan den trädklädda betesmarken behåller en variation i öppenhet. Gamla ekar ska frihuggas och skötas långsiktigt. Kulturlämningarna ska framröjas och synliggöras. Friluftslivet ska främjas genom informationsinsatser samt olika anordningar.

Föreskrifter

För att trygga syftet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande naturreservatet.

A Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Utöver vad som gäller enligt annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. uppföra byggnad, mast eller annan anläggning
2. anlägga väg, parkeringsplats, led eller spång
3. anlägga luft- eller markledning
4. uppföra stängsel annat än för betesdriften i den omfattning skötselplanen anger
5. anordna upplag
6. borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna (föreskriften ska ej utgöra hinder för underhåll av befintlig vattenledning samt underhåll av befintligt dike i nordost)
7. avverka eller utföra annan skogsbruksåtgärd (föreskriften skall ej hindra röjning av träd eller grenar som hindrar drift av intilliggande jordbruksmark)
8. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
9. framföra motordrivet fordon annat än vad som krävs för reservatets skötsel samt uttransport av fäلت vilt
10. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
11. kalka eller gödsla mark eller vatten

Ovanstående föreskrifter skall inte utgöra hinder för de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel.

B Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. skyltning och utmärkning av reservatet
2. utmärkning och underhåll av leder
3. anläggning och underhåll av P-plats
4. betesdrift, stängsling, avverkning och röjning enligt bifogad skötselplan
5. undersökning av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden

Ovanstående föreskrifter skall inte utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som framgår av till detta beslut fastställd skötselplan.

C Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver vad som gäller enligt annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. framföra motordrivet fordon
2. tälta
3. elda
4. störa djurlivet t ex genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 meter
5. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar
6. plocka växter eller växtdelar med undantag för bär och matsvamp
7. fånga och insamla ryggradslösa djur på sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs
8. medföra okopplad hund annat än vid jakt
9. uppsätta tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift

Med stöd av 3 § i förordningen (SFS 1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen.

Förvaltare av reservatet skall vara länsstyrelsen.

Länsstyrelsen anser att beslutet går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser samt med den kommunala översiktsplanen.

Ärendets handläggning

Tomsängen har sedan länge varit känd för sina höga naturvärden och området har uppmärksamats bland annat i länets naturvårdsprogram och ädellövskogsinventeringen. År 1994 ingicks ett naturvårdsavtal för Tomsängen mellan den dåvarande markägaren och staten genom skogsvårdsstyrelsen. Avtalet medförde stora restaureringsåtgärder i den södra delen av området där man i varierande grad öppnade den igenvuxna betesmarken och återinförde betesdjur. Norra delen lämnades för fri utveckling. En liten parkeringsplats blev anlagd vid länsvägen och en slinga för besökande märktes upp.

Tomsängen har sådana naturkvalitéer och värden för friluftslivet att länsstyrelsen 2001 gick in för att skydda området som naturreservat. Sen år 2000 har området ingått i Natura 2000.

Länsstyrelsen upprättade under våren 2003 ett förslag till beslut för naturreservatet som sändes på remiss till bland annat Vingåkers kommun, skogsvårdsstyrelsen samt några ideella föreningar. I alla yttranden har man ställt sig positiv till beslutet.

BESLUT

5(5)

Datum

Dnr

2003-06-13

511-3926-2002

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. Därvid har närvarit landshövding Bo Holmberg, ordförande samt ledamöterna Hans Ekström, Benita Vikström, Marita Bengtsson, Bo Insulander, Liselott Hagberg, Hélène Rheindorf, Iha Frykman och Gustaf Wachtmeister.

Bo Holmberg

Trine Haugset

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 3.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Skötselplanekarta
4. Besvärshänvisning